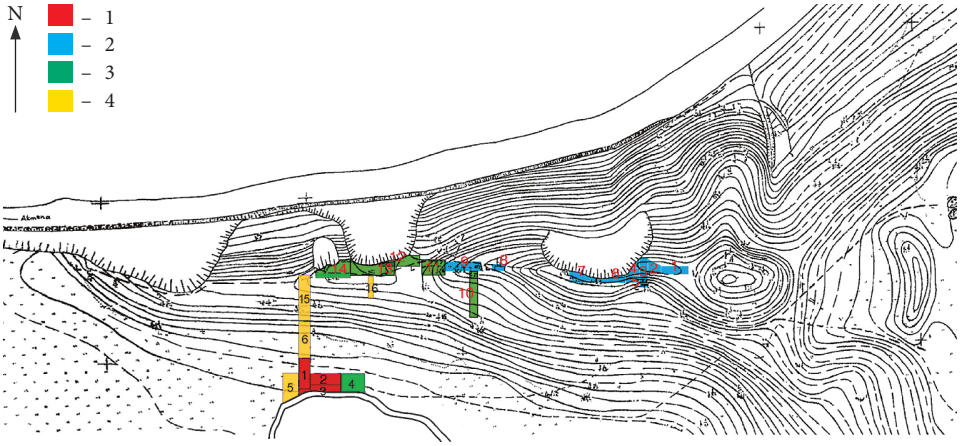

0 20 m

1 pav. Bendras tyrinėtų plotų planas: 1 – 2005 m. tyrinėtos vietos; 2 – 2006 m. tyrinėtos vietos; 3 – 2007 m. tyrinėtos vietos; 4 – 2008 m. tyrinėtos vietos. A. Janonytės brėž.

Fig. 1. The general plan of the excavated areas: 1 – places excavated in 2005; 2 – places excavated in 2006; 3 – places excavated in 2007; 4 – places excavated in 2008.

Gintautas Zabiela

Vedrių piliakalnis ir papėdės gyvenvietė

2008 m. buvo baigti 2005 m. pradėti Vedrių piliakalnio liekanų ir eroduojamos papėdės gyvenvietės dalies (Šilalės raj., Upynos sen.) archeologiniai tyrinėjimai (žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 57–59, 259–260; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 101–105; *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 144–147), vykdyti pagal KPD finansuojamą ardomų archeologijos vertybių tyrimų programą. 2008 m. Vedrių piliakalnyje ir papėdės gyvenvietėje ištirtas bendras 104,5 m^2 dydžio plotas, iš kurių 47,5 m^2 tyrinėta piliakalnio liekanose, 57 m^2 – pietinėje papėdėje esančioje papėdės gyvenvietėje (1 pav.).

Piliakalnio liekanų žemesnėje V dalyje ištirti du atskiri plotai (15 ir 16). Į P nuo spėjamo griovio liekanų esančioje nežymioje terasoje plote 15 aptiktas 0,6 m gylio, 3 m pločio griovys – greičiausiai 2007 m. aptikto griovio V galas. Griovys iškastas tikriausiai pirmuoju piliakalnio egzistavimo etapu (pirmaisiais amžiais po Kr.) ir vėliau užlygintas rekons-

2 pav. Ploto 6 R sienelė iš V. G. Zabielos nuotr.

Fig. 2. The E wall of area 6 from the W.

3 pav. Žalvarinė pasaginė segė ir molinis verpstukas iš papėdės gyvenvietės. G. Zabielos nuotr.

Fig. 3. A bronze penannular brooch and a clay spindle whorl from the settlement site.

4 pav. Ornamentuotas molio tinkas iš ploto 5. L. Zabielaitės nuotr.

Fig. 4. Decorated clay daub from area 5.

truojant piliakalnio įtvirtinimus. Griovio užpilde rasta tik molio tinko bei gyvulio dantis. Padarius už šio griovio toliau į V esančiose žemėjančios piliakalnio kalvos išlikusio šlaito pjūvį (plotas 15), jame jokių įtvirtinimų liekanų ar kultūrinio sluoksnio nerasta. Tačiau šį pjūvį pratęsus į papėdės gyvenvietės teritoriją (plotas 6), be jos kultūrinių sluoksnių, aptikti ir šlaitą statinant į papėdės gyvenvietės teritoriją sukasti iki 90 cm storio molio sluoksniai, kas įrodo, kad Vedrių piliakalnis užėmė visas dabar matomas jo liekanas. Pagal sluoksnių stratigrafiją nustatyta, kad šioje vietoje statinant šlaitą, kalvos apačia buvo nukasta iki 4 m pločiu, o patys šlaito statinimo darbai vykdyti gyvenvietės egzistavimo laikotarpiu.

Piliakalnio P papėdėje, be jau minėto ploto, – piliakalnio liekanų šlaito pjūvio tęsinio, sujungusio piliakalnio tyrinėjimus su papėdės gyvenvietės tyrinėjimais, – dar ištirtas plotas 5 Akmenyno dešiniajame krante, į V nuo 2005 m. tyrinėtų plotų. Tyrinėtose vietose aptiktas iki 2,1 m bendro storio kultūrinis sluoksnis (įskaitant į papėdę nukasto molio tarpsluoksnį) (2 pav.) su mažiausiai 2 židinių liekanomis, 4 neaiškios paskirties duobėmis. Papėdės gyvenvietėje aptikti radiniai (lipdyta keramika, gyvulių kaulai, žalvariniai papuošalai (pasaginė segė atvyniotais galais (3:1 pav.), kabučiai) ir jų fragmentai, geležiniai dirbiniai (įtveriamoji strėlė, pentinas, yla) bei jų fragmentai, molinis verpstukas (3:2 pav.), akmeninio verpstuko pusė, 3 akmeniniai trintuvai, sidabrinio lydinio (?) fragmentas) datuojami I tūkst. pabaiga – II tūkst. pradžia. Tarp retų radinių minėtinas molio tinkas su įspaustu apskritimu, padalytu į 4 dalis (4 pav.). Toks ornamentas iki šiol buvo žinomas tik ant puodų bei audimo pasvarų. Ploto 5 P dalyje pasiektas Akmenyno upelio eroduojamos papėdės gyvenvietės P kraštas.

Per 4 metus (2005–2008) vykusius Vedrių piliakalnio liekanų ir Akmenyno upelio eroduojamos papėdės gyvenvietės dalies tyrimus piliakalnio liekanose ištirtas bendras 305,5 m^2 plotas (16 plotų), papėdės gyvenvietėje – 146 m^2 (6 plotai – bendra 30 m ilgio pakrantė ties eroduojama gyvenvietės dalimi). Visos tiek piliakalnio, tiek papėdės gyvenvietės vietos, kurioms artimiausiu laiku grėsė sunykimas, ištirtos. Tyrimais nustatyta, kad nepaisant piliakalnio liekanų fragmentiško išlikimo, jas reikia saugoti kaip vertingą archeologijos paminklą, kuriame dar yra daug tyrinėtinų vietų. Joms artimiausioje ateityje sunykimas negresia. Papėdės gyvenvietės tyrinėjimai pateikė įvairios ir turtingos medžiagos piliakalnių papėdžių gyvenviečių raidai centrinėje Žemaitijoje pažinti.

Vedrių piliakalnio ir papėdės gyvenvietės tyrinėjimų metu surinkti archeologiniai radiniai perduoti LNM.

Vedriai hillfort and unenclosed settlement site

The excavation, begun in 2005, of the remains of Vedriai hillfort and part of the associated unenclosed settlement, which is being destroyed by the river Akmenynas (West Lithuania, Šilalė District), was completed in 2008 (Fig. 1). A total area of 47.5 m^2 was excavated at the hillfort's remains and 47.5 m^2 at the settlement site. A 3 m wide, 0.6 m deep ditch was excavated on the hill's S slope. After making a sondage of the slope of the remaining part, it was determined that in building it, an area up to 4 m wide had been removed at the bottom of the hill. A cultural layer up to 2.1 m thick (Fig. 2) with the remains of two hearths, four pits of uncertain purpose, and various finds: ornaments, tools (Fig. 3), hand built pottery, animal bones, and even decorated clay daub (Fig. 4) was discovered in the unenclosed settlement. The artefacts date to the late 1st – early 2nd millennium.

During 2005–2008, a total area of 305.5 m^2 (16 areas) was excavated at the Vedriai hillfort and unenclosed settlement site, 146 m^2 (6 areas) at the unenclosed settlement site.

Aušra Zalepūgienė,
Olegas Fediajevas

Opstainių piliakalnis II

Opstainių piliakalnis II yra 1,5 km į P nuo Opstainių piliakalnio I (nuo tarybinių laikų daugiau žinomo Vilkyškių vardu), mažo bevardžio upelio dešiniajame krante. Aikštelė apskrita, 19 m skersmens, 2 m aukštesniu P kraštu – greičiausiai nuskleisto pylimo vieta (1 pav.). Šlaitai statūs, 4–8 m aukščio. Piliakalnio Š dalis nuslinkusi. P ir R pusėse, 0,2 ha plote yra papėdės gyvenvietė, kurioje rasta

1 pav. Opstainių piliakalnis II iš P pusės. O. Fediajevo nuotr.

Fig. 1. Opstainiai hill fort site II from the S.

